

VIEŠOSIOS ĮSTAIGOS LIETUVOS PRABAVIMO RŪMŲ 2023–2025 METŲ VEIKLOS STRATEGIJA

I SKYRIUS VEIKLOS APRAŠYMAS IR SITUACIJOS VERTINIMAS

1. Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, 1991 metais buvo įsteigta valstybės įmonė „Lietpraba“, kuriai buvo pavesta valstybinės tauriųjų metalų ir brangakmenių priežiūros funkcija. 1995 metais valstybės įmonės „Lietpraba“ pavadinimas buvo pakeistas į nepriklausomoje Lietuvoje buvusį pavadinimą „Lietuvos prabavimo rūmai“, įsteigti regioniniai padaliniai Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje. Lietuvos Respublikos finansų ministro 2021 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. 1K-284 „Dėl valstybės įmonės „Lietuvos prabavimo rūmai“ pertvarkymo į viešąją įstaigą“ įmonė pertvarkyta, jos teisinę formą iš valstybės įmonės pakeičiant į viešąją įstaigą.

2. Viešosios įstaigos Lietuvos prabavimo rūmų įstatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos finansų ministro 2021 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. 1K-284 „Dėl valstybės įmonės „Lietuvos prabavimo rūmai“ pertvarkymo į viešąją įstaigą“ (toliau – Įstatai), 29 punkte nurodyti viešosios įstaigos Lietuvos prabavimo rūmų (toliau – Įstaiga) organai yra:

2.1. visuotinis dalininkų susirinkimas;

2.2. vienasmenis Įstaigos valdymo organas – Įstaigos direktorius.

3. Įstaigos veiklos strateginis tikslas nustatytas Įstatų 9 punkte – tenkinti viešuosius interesus, siekiant apginti Lietuvos Respublikos tauriųjų metalų, brangakmenių vartotojų, gamintojų ir tiekėjų teisėtus interesus ir užkirsti kelią pinigų plovimui ir (ar) teroristų finansavimui.

4. Įstaiga atlieka Lietuvos Respublikos tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros įstatymo (toliau – Įstatymas) 15 straipsnio 2 dalyje nurodytą tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinę priežiūrą. Siekdama Įstatuose jai nustatyto veiklos strateginio tikslo, Įstaiga atlieka Įstatymo 16 straipsnyje nustatytas funkcijas:

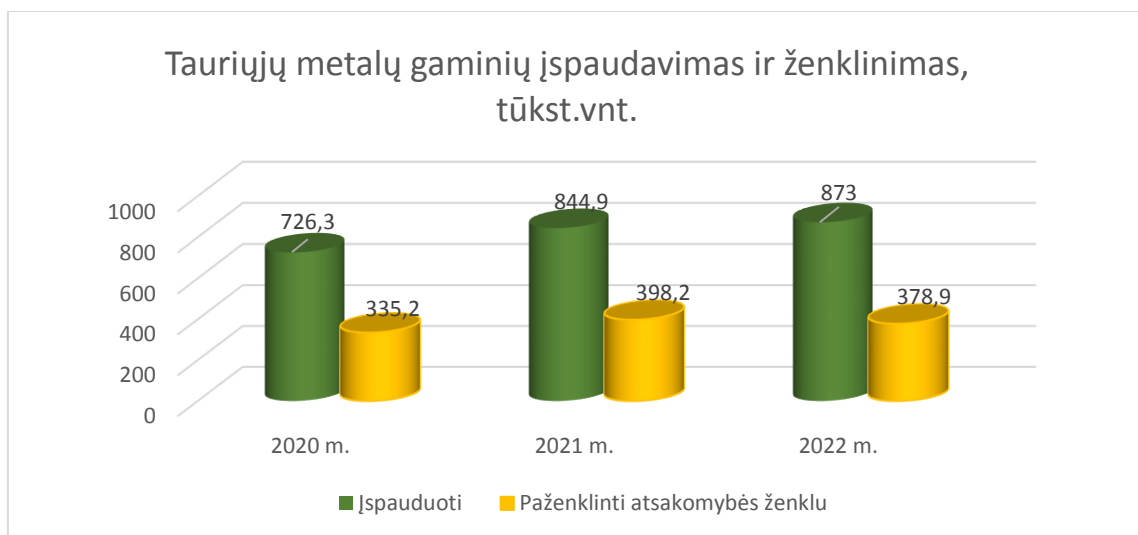
4.1. Vykdydama Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatyme nustatytus valstybės įpareigojimus, Įstaiga atlieka ūkio subjektų vykdomos su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusios veiklos atitikties pinigų plovimo prevencijos reikalavimams vertinimą pagal Įstaigos nustatytus rizikos vertinimo kriterijus. Įstaiga reguliariai peržiūri ir prireikus tikslina asmenims, kurie verčiasi ūkine komercine veikla, susijusia su prekyba brangakmeniais ir (ar) tauriaisiais metalais, skirtus nurodymus, siekdama užkirsti kelią pinigų plovimui ir (ar) teroristų finansavimui, stebi šių subjektų veiklą, susijusią su pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimu, konsultuoja šiuos subjektus nurodymų vykdymo klausimais, organizuoja ūkio subjektams mokymus, seminarus, į kuriuos kviečia pranešimų skaityti Finansinių

nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – FNNTT) atstovus.

4.2. Įgyvendindama 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH), įsteigiantį Europos cheminių medžiagų agentūrą, iš dalies keičiantį Direktyvą 1999/45/EB bei panaikinantį Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 793/93, Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1488/94, Tarybos direktyvą 76/769/EEB ir Komisijos direktyvas 91/155/EEB, 93/67/EEB, 93/105/EB bei 2000/21/EB, su visais pakeitimais (toliau – REACH reglamentas), Įstaiga prabavimo metu atlieka su tauriųjų metalų lydiniais susijusių REACH reglamento reikalavimų įgyvendinimo priežiūrą, ūkio subjektų konsultavimą REACH reglamento taikymo klausimais. Planuojamu laikotarpiu bus siekiama patikrinti ne mažiau kaip 5 procentus visų prabuoti pateiktų tauriųjų metalų gaminių atitiktį REACH reglamento nuostatomis.

4.3. Būdama viešojo administravimo subjektu, Įstaiga pagal Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymą atlieka viešąjį administravimą tauriųjų metalų ir brangakmenių srityje, t. y. atlieka veiklos su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais atitikties galiojančių teisės aktų reikalavimams vertinimą, konsultuoja ūkio subjektus ir asmenis, teikia jiems metodinę pagalbą ir rekomendacijas su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusios veiklos klausimais, sudaro ir tvarko ūkio subjektų, kurie verčiasi su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusia veikla, sąrašą (toliau – Ūkio subjektų sąrašas) ir tauriųjų metalų arba brangakmenių gaminius rinkai pateikusių asmenų atsakomybės ženklų (toliau – atsakomybės ženklas) pavyzdžių registrą (toliau – Ūkio subjektų atsakomybės ženklų pavyzdžių registras).

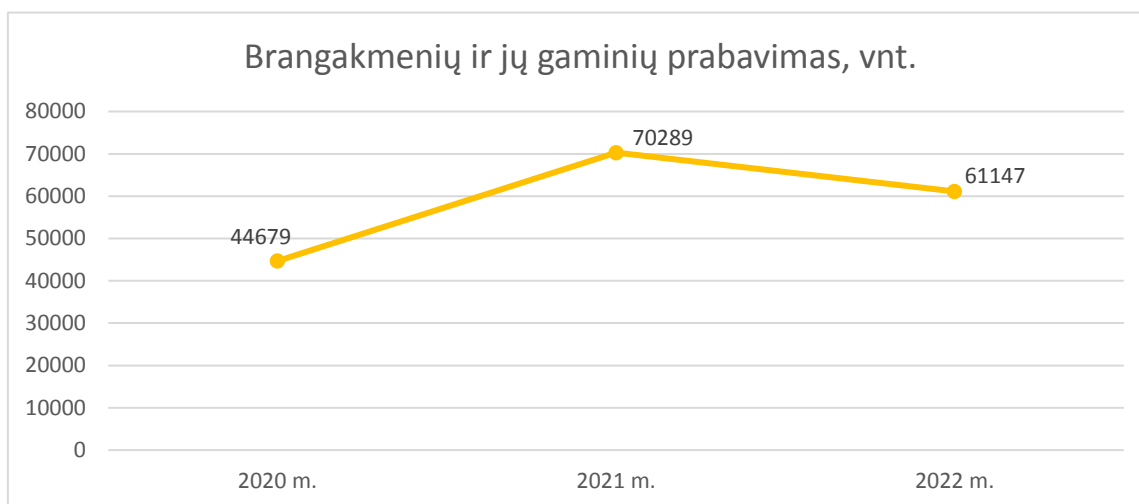
5. Pasibaigus COVID-19 pandemijai ir atšaukus prekybos ribojimus, Įstaigos klientų naudojimasis kurjerių paslaugomis, taip pat paslaugų užsakymai per Elektroninius valdžios vartus tik augo. Sumažėjus tiesioginių kontaktų su verslo atstovais, sutrumpėjo paslaugų užsakymų įforminimo laikas ir sumažėjo galimybės korupcijai. Rinkoje išlieka tendencija dalį ar visą verslą perkelti į elektronines parduotuves, prekiaujančias tiek tauriųjų metalų gaminiiais, tiek gaminiiais su brangakmeniais, taip pat neįtvirtintais brangakmeniais ir investiciniu auksu, todėl vykdoma ne tik fizinė, bet ir nuotolinė rinkos priežiūra, kurią atlieka ne tik Įstaigos rinkos priežiūros specialistai. Pagal 2018 metų Įstaigos ir Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Policijos departamentas) pasirašytą bendradarbiavimo sutartį Įstaiga, esant poreikiui, į pagalbą pasitelkia policijos pareigūnus, atliekančius kontrolinius pirkimus elektroninėse parduotuvėse. Pasiteisinusi geroji praktika išliks ir planuojamu laikotarpiu.

1 pav. 2020–2022 m. prabuotų, įspauduotų ir paženklintų gaminių skaičius, tūkst. vnt.

6. 2022 metų Įstaigos veiklos finansinis rezultatas buvo planuotas mažiau optimistinis dėl prasidėjusių Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje. Tai turėjo įtakos Įstaigos veiklai: užsakymų, prabuoti pateikiamų gaminių skaičius ir dažnumas nuo 2022 metų kovo mėnesio sulėtėjo, tačiau nuo metų vidurio tauriųjų metalų gaminių prabavimo paslaugų poreikis augo. Tokį augimą galima būtų paaiškinti didesniu gyventojų susidomėjimu investuoti pajamas.

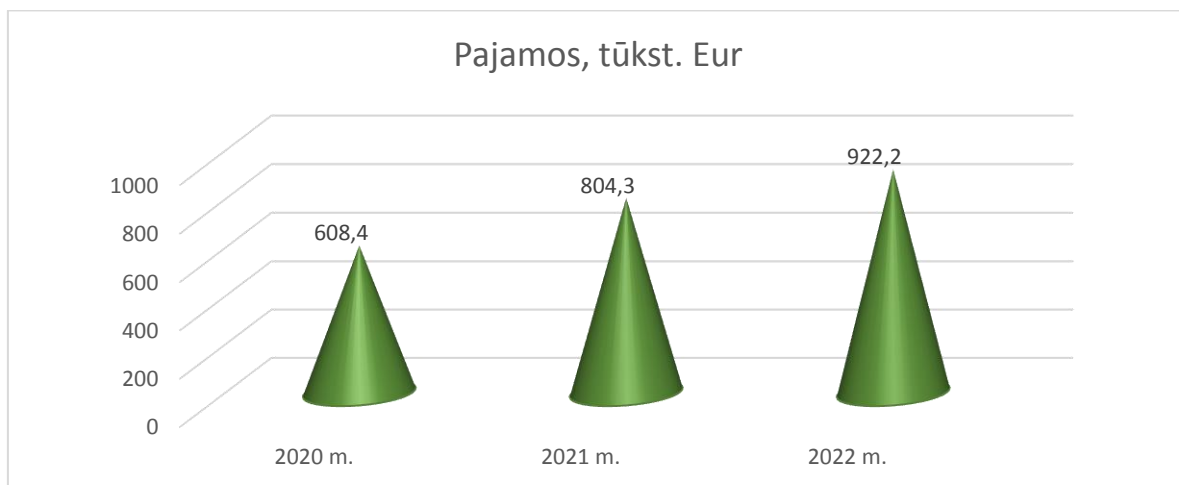
7. 2022 metais Įstaigai pateikta prabuoti 13 procentų mažiau brangakmenių ar gaminių su jais nei 2021 metais ir 27 procentais daugiau nei 2020 metais (2 pav.).

2 pav. 2020–2022 m. prabuoti brangakmeniai ar gaminiai su jais, vnt.

8. 2022 metų pajamos, palyginti su ankstesnių metų pajamomis tuo pačiu laikotarpiu, padidėjo: 2022 metų Įstaigos pajamos siekė 922,2 tūkst. eurų ir, palyginti su 2021 ir 2022 metais, atitinkamai buvo 313,8 tūkst. eurų, arba 51,6 procento, ir 117,9 tūkst. eurų, arba 14,7 procento, didesnės (3 pav.). Pajamų augimą daugiausia lėmė nuo 2022 m. sausio 1 d. peržiūrėti ir taikomi nauji Įstaigos paslaugų atlygio dydžiai ir, atsižvelgus į pagrįstas sąnaudas, padidinti komercinių paslaugų

(ženklinimo, kt.) tarifai, taip pat didesnis nei praėjusiu ataskaitiniu laikotarpiu pateiktų prabuoti tauriųjų metalų gaminių skaičius.

3 pav. Įstaigos pajamos 2020–2022 m., tūkst. Eur

9. Rusijos Federacijos kariniai veiksmai Ukrainoje, pasaulio ir šalies energetikos krizė lemia vartotojų perkamosios galios ir (ar) poreikio mažėjimą, o tai tiesiogiai neigiamai gali veikti ir Įstaigos prabavimo paslaugų paklausą ir finansinių veiklos rezultatų pasiekimą. Nors 2022 metais veiklos pajamos, palyginti su ankstesnių metų atitinkamu laikotarpiu, padidėjusios ir matomi Lietuvos tauriųjų metalų ir brangakmenių rinkos atsigavimo po pandemijos ženklai, tačiau Įstaigos paslaugų sąnaudų augimas (elektros įkainiai, motyvuojančio darbo užmokesčio mokėjimas darbuotojams, funkcijoms atlikti reikalingos analitinės įrangos atnaujinimo sąnaudos, kt.), nežinomybė dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje baigties nesudaro pagrindo ilgesniam laikotarpiui planuoti ir prognozuoti reikšmingo Įstaigos paslaugų augimo ar geresnių finansinių veiklos rezultatų.

10. Finansų ministro valdymo sričių 2023–2025 metų strateginiame veiklos plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos finansų ministro 2023 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. 1K-33 „Dėl Finansų ministro valdymo sričių 2023–2025 metų strateginio veiklos plano ir Valstybės duomenų agentūros 2023–2025 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“, Įstaigai nustatyti 2 siektini pagrindiniai veiklos rodikliai: „Patikrintų ūkio subjektų skaičius nuo praėjusiais metais veiklą deklaravusių ūkio subjektų skaičiaus vidurkio (procentais)“, rodiklio reikšmė – 10, apskaičiuojama nuo praėjusių metų ūkio subjektų, užsiimančių su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusia veikla, skaičiaus vidurkio, ir „Rinkoje patikrintų tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminių, atitinkančių teisės aktų reikalavimus, dalis nuo visų rinkoje patikrintų tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminių skaičiaus (rinkos apsaugos lygio rodiklis, proc.)“, rodiklio reikšmė – 95. Įstaiga 2023 metais organizuos planinius ir neplaninius veiklos patikrinimus, atsižvelgdama į nacionalinio pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikos vertinimo rezultatus bei rekomendacijas, taip pat Viešojo administravimo įstatymo nuostatas.

11. Kaip ir ankstesniais ataskaitiniais laikotarpiais, rizika grįsti ūkio subjektų veiklos patikrinimai, atliekami nuotoliniu būdu ir kontaktiniu būdu fizinėse ūkio subjektų veiklos vietose, bus vykdomi ir planuojamu laikotarpiu. Nuotoliniu būdu pagal kontrolinius klausimynus buvo vertinama verslo naujokų – pirmaisiais metais veiklą su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais vykdančių asmenų (toliau – verslo naujokai) – veiklos atitiktis veiklą su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais reglamentuojančių teisės aktų reikalavimams. Praktika, kai nustačius veiklos neatitikimų verslo naujokai nėra baudžiami, jiems suteikiama metodinė pagalba, rekomenduojamos priemonės, kaip ištaisyti neatitikimus, bus tęsiama ir planuojamu laikotarpiu. Planuojamu laikotarpiu numatoma tęsti internetinių parduotuvių veiklos stebėseną nuotoliniu būdu, o nustačius tokių parduotuvių vykdomos veiklos galimus neatitikimus veiklą su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais reglamentuojančių teisės aktų reikalavimams, informaciją ir ateityje planuojama perduoti policijos pareigūnams, kaip numatyta Įstaigos su Policijos departamentu pasirašytoje bendradarbiavimo sutartyje. Pagal Įstaigos nurodytus rizikos veiksnius policijos pareigūnai vykdo kontrolinius pirkimus elektroninėse juvelyrikos parduotuvėse, o Įstaigos Akredituota prabavimo ir išspaudavimo laboratorija atlieka tokių pirkimų metu policijos pareigūnų nupirktų gaminių metalo, prabos, masės, įtvirtintų akmenų ir ženklų bei jų autentiškumo ekspertizes, Įstaigos Teisės ir inspektavimo tarnybos darbuotojai vertina ekspertizės išvadų ir ūkio subjekto veiklos atitiktį galiojančių teisės aktų reikalavimams. Fizinis planinių ir neplaninių patikrinimų vykdymas ūkio subjektų veiklos vietose (rinkoje) planuojamu laikotarpiu išliks pagrindinis priežiūros atlikimo būdas. Tik tokiu būdu yra galimybė išsamiai ir objektyviai įvertinti ūkio subjektų vykdomos veiklos atitiktį galiojančių teisės aktų reikalavimams, taip maksimaliai apsaugant valstybės interesus ir vartotojų teises bei užtikrinant vienodas šiuo verslu užsiimančių subjektų verslo sąlygas, pinigų plovimo prevenciją. Išskirtinis dėmesys planuojamu laikotarpiu, laikantis Pirmųjų verslo metų deklaracijos nuostatų, ir toliau bus rodomas verslo naujokams, kuriems, kaip įprasta, bus rengiamos nuotolinės konsultacijos, atsakoma į rūpimus klausimus ir suteikiama metodinė pagalba, įteikiant atnaujintus informacinius bukletus, rengiant nuotolinius nemokamus mokymus, seminarus, teikiant konsultacijas.

12. Kaip ir ankstesniais veiklos metais, vertinant galimą ūkio subjektų vykdomą nesąžiningą komercinę veiklą vartotojų atžvilgiu, planuojamu laikotarpiu iš rinkos kontrolinei patikrai (ekspertizei) bus paimami visi įtarimus dėl ženklinimo, prabos, masės, brangakmenio tapatybės deklaruojamos kokybės neatitikimo keliantys gaminiai. Visų iš rinkos kontrolinei patikrai paimtų gaminių ekspertizę atliks Įstaigos Akredituota prabavimo ir išspaudavimo laboratorija.

13. Įstaigos darbuotojai – rinkos priežiūros specialistai, be tiesioginių rinkos priežiūros funkcijų, planuojamu laikotarpiu tęs per ilgą laiką pasiteisinusius prevencinius Įstaigos išspaudavimo ir ženklinimo atsakomybės ženklų paslaugų kokybės vertinimus Įstaigos regioniniuose prabavimo

padaliniuose. Tokių vidinių patikrinimų metu siekiama užtikrinti kokybišką paslaugų teikimą Įstaigos klientams, įvertinti Įstaigos darbo organizavimo tobulinimo ar kvalifikacijos kėlimo poreikį.

II SKYRIUS

ĮSTAIGOS IŠORINĖS APLINKOS ANALIZĖ

Politiniai veiksniai

Politiniai veiksniai, reikšmingi Įstaigos veiklai:

- Visos Įstaigos atliekamos funkcijos nustatytos Lietuvos Respublikos įstatymuose ir kituose teisės aktuose, kuriuose apibrėžtos Įstaigos teisės ir pareigos bei veiklos apribojimai, atliekant tauriųjų metalų ir brangakmenių rinkos priežiūros funkcijas. Tai sudaro tvirtą teisinį pagrindą stabiliam, skaidriam ir aiškiai reglamentuotam Įstaigos veiklos tęstinumui.
- Tauriųjų metalų, brangakmenių ir jų gaminių valstybinės priežiūros valdymo sritis nuo pat Įstaigos įsteigimo pavesta finansų ministrui.
- Laisvas prekių ir paslaugų judėjimas tarp Europos Sąjungos (toliau – ES) valstybių narių įpareigoja Įstaigą veikti konkurencinės aplinkos sąlygomis. Pasienio regionuose veiklą vykdančios ūkio subjektai teikia prabuoti gaminius kaimyninių valstybių (Latvijos, Lenkijos) prabavimo priežiūros institucijoms.
- Veiklos su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais licencijų išdavimo ūkio subjektams modelis „D“, kai veikla su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais pradedama vykdyti, pateikus veiklos deklaraciją, neviseškai atitinka už Europos Tarybos pinigų plovimo ir teroristų finansavimą atsakingos institucijos MONEYVAL rekomendacijas, siekiant deramai užtikrinti nepriekaištingos reputacijos ūkio subjektų vadovų ir savininkų dalyvavimą šioje pinigų plovimo prevencijos aspektu rizikingoje veikloje ir mažinti neskaidrios veiklos rizikas.
- Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymu Įstaiga paskirta viena iš už pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevenciją atsakingų institucijų, todėl planuojamu laikotarpiu numatoma didinti tikslinių su pinigų plovimo prevencija susijusių patikrinimų skaičių, priimti į rinkos priežiūros specialistų pareigas trūkstantus darbuotojus, investuoti į jų kvalifikaciją ir skatinti motyvaciją.
- Įstatymu Įstaigai pavesta REACH reglamento įgyvendinimo priežiūra reikalauja investicijų ne tik į šiuolaikinę analitinę įrangą, bet ir į nuolatinį šioje srityje dirbančių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimą.

Ekonominiai veiksniai

Ekonominiai veiksniai, reikšmingi Įstaigos veiklai:

- Dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje ir jų sukeltos energetikos krizės Įstaigos paslaugų poreikio tendencijos sunkiai prognozuojamos, todėl Įstaigos teikiamų paslaugų paklausos reikšmingas teigiamas pokytis neprognozuojamas.
- Vertinant tai, kad taurieji metalai ir brangakmeniai yra prabangos prekės, Įstaigos teikiamų paslaugų apimtys tiesiogiai priklauso nuo vartotojų finansinių galimybių.
- Siekdama užtikrinti nuolatinį aukštą technologinį lygį ir tinkamai vykdyti įstatymais pavestas funkcijas, Įstaiga privalo nuolat investuoti į naują modernią analitinę įrangą ir technologinius procesus, kas neišvengiamai didina Įstaigos veiklos sąnaudas.
- Dėl palankesnių mokesčių smulkiajam verslui stebima nuosaikaus ūkio subjektų veiklos vietų smulkėjimo ir individualios veiklos, neįsteigus juridinio asmens, vykdytojų (pagal verslo liudijimą ar individualios veiklos pažymą) skaičiaus didėjimo tendencija.
- Išaugęs ūkio subjektų, nutraukusių veiklą su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais, skaičius (2020 m. veiklą nutraukė 109, 2021 m. – 359, 2022 m. – 111 ūkio subjektų), gerokai viršijantis naujai veiklą deklaravusių ūkio subjektų skaičių (2020 m. veiklą deklaravo 99, 2021 m. – 86, 2022 m. – 172 nauji ūkio subjektai), gali turėti tiesioginę įtaką Įstaigos paslaugų poreikiui ir finansiniams veiklos rezultatams.
- Teisė vykdyti veiklą gyvenamosiose patalpose ar užsiimti išnešiojamąja, išvežiojamąja prekyba tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminiais apsunkina Įstaigos vykdomos rinkos priežiūros funkcijų atlikimą.
- Dalis ūkio subjektų vykdo laikiną veiklą ne stacionarioje veiklos vietoje (pavyzdžiui, išnešiojamoji ar išvežiojamoji prekyba, įsigijus verslo liudijimą), todėl sunkiau vykdyti tokios veiklos kontrolę ir tokios veiklos masto nustatymą, kontrolė tampa sudėtingesnė, o veiklos rizikos laipsnis reikalauja individualaus vertinimo.
- Emigracija, nedarbas, gyventojų skaičiaus mažėjimas, nepakankamai tvari gyventojų perkamoji galia daro neigiamą įtaką tauriųjų metalų gaminių ir Įstaigos teikiamų paslaugų paklausai.

Socialiniai veiksniai

Socialiniai veiksniai, reikšmingi Įstaigos veiklai:

- Dėl tauriųjų metalų ir brangakmenių specifškumo (maži didelę vertę turintys gaminiai, individualūs užsakymai) išlieka šešėlinės ekonomikos, mokesčių slėpimo, kontrabandos ir pinigų plovimo bei teroristų finansavimo rizika.
- Pragyvenimo lygio, socialinės apsaugos, visuomenės užimtumo gerėjimo ir sąmoningumo augimo tendencijos vis dar nėra pakankamos, siekiant pagerinti visuomenės ir verslo atstovų polinkį paisyti teisės aktuose įteisintų šios specifinės komercinės ūkinės veiklos reikalavimų.
- Rusijos Federacijos kariniai veiksmai Ukrainoje, energetikos krizė, infliacija sumažino visuomenės perkamąją galią ir poreikį įsigyti prabangos prekių – tauriųjų metalų ir brangakmenių, jų gaminių. Planuojamu laikotarpiu tai gali turėti neigiamą įtaką Įstaigos paslaugų apimtims ir, atitinkamai, pajamoms.
- Teisės aktai, kuriais vadovaujantis užtikrinama laisva prekyba tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminiiais su neretai Lietuvos vartotojams nežinomais kitų Europos ekonominės erdvės (toliau – EEE) valstybių priežiūros institucijų kontroliniais prabavimo ženklais Lietuvos rinkoje, didina vartotojų apgaulės riziką, apsunkina ūkio subjektų veiklos kontrolę, ginant valstybės interesus ir vartotojų teisių apsaugą.

Technologiniai veiksniai

Technologiniai veiksniai, reikšmingi Įstaigos veiklai:

- Kintantys vartotojų poreikiai ir finansinės galimybės, neretai ir mados tendencijos sudaro prielaidas gaminti gaminius iš kelių skirtingų rūšių metalų, taip pat iš metalų ir nemetalų, tauriųjų metalų ir netauriųjų metalų substancijų, taikant įvairias naujausias technologijas. Įstaigoje įdiegti technologiniai sprendimai leidžia užtikrinti kokybišką tokių gaminių patikrą, tačiau, nepaisant to, Įstaigos poreikis atnaujinti turimą naudojamą technologiškai pasenusią analitinę įrangą nuolat didėja, siekiant koja kojon žengti su versle naudojamomis gamybos technologijomis, kad ateityje nebūtų kliūčių kokybiškai prabuoti.
- Lietuvos rinkoje nuolat cirkuliuoja gaminiai su EEE valstybių valstybiniais kontroliniais prabavimo, Tauriųjų metalų gaminių kontrolės ir prabavimo

konvencijos, ratifikuotos Lietuvos Respublikos įstatymu „Dėl Tauriųjų metalų gaminių kontrolės ir prabavimo konvencijos ir jos priedų ratifikavimo“ (toliau – Vienos konvencija), ženklais, todėl didėja rizika, kad gali būti klastojami ir šie ženklai. Aptikti tokius suklastotus ženklus – darbui imlus ir sudėtingas rinkos priežiūros procesas, kuriam būtini ir kvalifikuoti rinkos priežiūros specialistai, kurių kvalifikacijai palaikyti ir kelti Įstaiga planuojamu laikotarpiu numato skirti reikiamas lėšas.

- Į Lietuvos rinką nuolat patenka gaminių, importuotų iš trečiųjų šalių, kuriose REACH reglamento nuostatos netaikomos, todėl Įstaigai Įstatymu pavesta cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų, susijusių su pavojingųjų cheminių medžiagų ir cheminių mišinių, jų turinčių gaminių gamybos, tiekimo rinkai ir (arba) naudojimo apribojimais, įgyvendinimo priežiūra – labai svarbi ir atsakinga funkcija, kuriai atlikti reikalinga ne tik šiuolaikinė analitinė įranga, bet ir atitinkamos kompetencijos žmogiškieji ištekliai.

- Dėl nuolat kintančių gamybos technologijų daugėja gaminių, kuriuos sudėtinga tinkamai įspauduoti įprastiniu mechaniniu būdu (tuščiaviduriai, smulkūs gaminiai ir gaminiai su įtvirtintais brangakmeniais). Tai atliekama naudojant itin brangią lazerinio įspaudavimo įrangą.

- Dėl ypač sparčiai besivystančių technologijų brangakmenių srityje, kai pagrindinės jų charakteristikos (pavyzdžiui, deimantų spalva, švarumas ir pan.) pakeičiamos, naudojant įvairius fizikinius, cheminius apdorojimo metodus (veikiant radiacijai, kaitinant, chemiškai apdorojant, įvairiais skysčiais užpildant ertmes ir pan.), Įstaiga privalo būti apsirūpinusi moderniausia įranga, skirta tokių gaminių charakteristikoms įvertinti (nustatyti), įdiegti šiuolaikinius brangakmenių tapatybę patvirtinančių valstybės dokumentų išdavimo technologinius procesus, motyvuoti Įstaigos išugdytus kvalifikuotus specialistus.

- Vystantis informacinėms technologijoms, sparčiai plečiasi nauji tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminių realizavimo būdai: elektroninė prekyba elektroninėse parduotuvėse ar naudojant kitas ryšio priemones (pavyzdžiui, socialinius tinklus). Dažna tų pačių savininkų elektroninių parduotuvių pavadinimų (adresų) kaita labai apsunkina priežiūrą ir poveikio priemonių taikymą nustačius veiklos neatitikimų. Tokios elektroninės prekybos poveikio

tauriųjų metalų ir brangakmenių rinkai masto vertinti Įstaiga neturi galimybių, tačiau neatmetama, kad augantis elektroninių parduotuvių skaičius ateityje gali iškreipti legalią tauriųjų metalų ir brangakmenių rinką ir paveikti Įstaigos paslaugų ir pajamų apimtį.

Globalizacijos veiksniai

Globalizacijos veiksniai, reikšmingi Įstaigos veiklai:

- Globalizacijos procesas pasireiškia kaip prekybos tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminiais liberalizavimas, apimantis pasaulio rinkų integraciją.
- Įstaiga – vienintelė Lietuvos Respublikos kompetentinga prabavimo priežiūros institucija, pagal Vienos konvenciją įgaliota prabuoti, išspauduoti ir kontroliuoti tauriųjų metalų gaminius, tačiau, vertinant globalios rinkos požiūriu, Įstaigos teikiamos tauriųjų metalų ir brangakmenių prabavimo paslaugos nėra monopolinės.
- Laisvas prekių judėjimas sudaro sąlygas į Lietuvą patekti tauriųjų metalų gaminiams iš įvairių lydinių, taip pat išspauduotais Lietuvos vartotojams nežinomais EEE valstybių valstybiniais kontroliniais prabavimo ženklais, kas neabejotinai didina klastočių ir nelegalios prekybos riziką.
- Tauriųjų metalų ir brangakmenių rinką dėl globalizacijos procesų iš esmės keičiasi: dalis į Lietuvą įvežamų tauriųjų metalų gaminių jau yra paženklinti kitų EEE valstybių valstybiniais kontroliniais prabavimo ženklais, dalis gaminių išvežama prabuoti į kaimynines šalis, dalis be apribojimų importuotų į Lietuvą gaminių neatitinka REACH reglamento nuostatų.
- Kai kurių EEE valstybių prabavimo priežiūros institucijos paslaugų teikimo vietas yra įsteigusios trečiojoje šalyje (Kinijoje, Indijoje ir pan.), kas sudaro prielaidas nevienareikšmiškai vertinti ES valstybių narių tauriųjų metalų gaminių prabų ir išspaudų abipusį pripažinimą, o tai, savo ruožtu, mažina rinkos priežiūros specialistų darbo efektyvumą, didina vartotojų apgavysčių riziką.
- Ūkio subjektų teisė šalyje prekiauti tauriųjų metalų gaminiais su kitų EEE valstybių valstybiniais kontroliniais prabavimo ženklais neretai didina rizikas, kad Lietuvoje gali būti realizuojami per valstybes, kuriose tauriųjų metalų ir brangakmenių kontrolės sistema nėra ekvivalentiška lietuviškai sistemai arba yra kitokia (pavyzdžiui, netikrinamas tauriųjų metalų, brangakmenių ar jų gaminių įsigijimo teisėtumas), neįteisinta arba atliekama dalinė rinkai teikiamų

brangakmenių patikra, neatliekama įsigytų gaminių legalumo kontrolė, įvežti tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminiai.

Aplinkosaugos veiksniai

Aplinkosaugos veiksniai, reikšmingi Įstaigos veiklai:

- Siekdama prisidėti prie aplinkos išsaugojimo ir sumažinti aplinkos taršą, viešuosius pirkimus Įstaiga organizuoja nustatydamą įsigyjamos prekės (elektros energijai, popieriui, kompiuterinei įrangai ir pan.) taikomus aplinkosaugos reikalavimus, įsigyja iš atsinaujinančių energijos išteklių pagamintą elektros energiją.
- Planuojamu laikotarpiu Įstaiga planuoja atsisakyti benzinu ar dyzelinu varomų tarnybinių lengvųjų automobilių ir įsigyti ekologiškesnių, iš dalies elektra varomų (hibridinių) automobilių.

Teisiniai veiksniai

Teisiniai veiksniai, reikšmingi Įstaigos veiklai:

- Stabili teisinė aplinka neabejotinai yra Įstaigos veiklos tvarumo ir jos patrauklumo garantas, todėl bet kokie teisinės bazės pokyčiai gali lemti verslo ir jo kontrolės santykio pokytį.
- Įstatymo nuostata, leidžianti vykdyti su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusią veiklą jos nedeklaravus, kai veikla vykdoma vieną kartą, galimai didina nelegalios ir neteisėtos veiklos riziką.
- Aiškus Įstaigos veiklos reglamentavimas Įstatymu ir kitais teisės aktais sudaro sąlygas skaidriai ir stabiliai tęsti Įstaigos veiklą.
- Nuo 2021 m. liepos 1 d. galiojančioje Įstatymo redakcijoje nustatyti papildomi valstybės įpareigojimai Įstaigai: pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos pagal Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymą ir REACH reglamento reikalavimų, susijusių su tauriųjų metalų lydiniais, įgyvendinimo priežiūra. Įstatyme nustatyta, kad šių funkcijų įgyvendinimas finansuojamas valstybės biudžeto lėšomis, tačiau tam Įstaiga naudos nuosavas lėšas, nes valstybės biudžeto asignavimų einamiesiems, 2022 metams, neskirta.
- Verslo atstovams kyla daug neaiškumų ir nežinojimo dėl nesuderintos ES valstybių narių tauriųjų metalų ir brangakmenių rinkos reguliavimo teisinės bazės, todėl Įstaiga daug dėmesio skiria ūkio subjektų konsultavimui ir metodinės pagalbos jiems teikimui.

III SKYRIUS

KONKURENCINĖS APLINKOS ANALIZĖ

14. Pagrindinių Įstaigos teikiamų paslaugų konkurencinės aplinkos analizė atliekama pagal M. Porterio 5 jėgų modelį analizuojant konkurencinės aplinkos veiksnius.

Paslaugų teikėjų jėga	Paslaugų teikėjų jėga nėra aktuali, nes svarbiausias veiklai reikalingas paslaugas, įrangą ar kitas darbo priemones (žaliavą, medžiagas ar panašiai) Įstaiga įsigyja viešųjų pirkimų būdu.
Pirkėjų jėga	Paslaugų pirkėjai turi didelę jėgą Įstaigai, nes gali laisvai rinktis kitų ES valstybių narių prabavimo paslaugas teikiančias įmones. Kai kurių EEE valstybių įgaliotų prabavimo priežiūros institucijų teikiamos prabavimo paslaugos yra tų valstybių dotuojamos, todėl teikiamos už mažesnę kainą nei Įstaigos taikomi paslaugų tarifai. Tai mažina Įstaigos klientų skaičių ir pateikiamų prabuoti gaminių kiekius, kas neigiamai veikia ir Įstaigos veiklos rezultatus.
Konkurentai	<p>Nors Įstaigai suteikta išskirtinė teisė Lietuvoje įgyvendinti tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinę priežiūrą teikiant tauriųjų metalų ir brangakmenių, jų gaminių prabavimo ir išspaudavimo, kokybės pažymėjimų išdavimo paslaugas, Įstaiga neišvengiamai konkuruoja ES rinkoje su kitų EEE valstybių įgaliotomis prabavimo priežiūros institucijomis. Dalies konkurentų (ypač Lenkijos prabavimo institucijų) prabavimo paslaugų tarifai, kai valstybė priežiūros institucijos veiklą finansuoja valstybės biudžeto lėšomis 100 procentų, yra mažesni, palyginti su Įstaigos teikiamų paslaugų tarifais, todėl prabavimo paslaugų srityje pakankamų derybinių galių Įstaiga neturi. Kaip rodo 2022 metų rinkos analizės rezultatai, apie 6 procentai aukso gaminių ir 40 procentų sidabro gaminių, realizuojamų Lietuvos rinkoje, išspauduoti kitų ES valstybių valstybiniais kontroliniais prabavimo ženklais.</p> <p>Neabejotinas Įstaigos konkurencinis pranašumas – kokybiškai atliekamos tauriųjų metalų ir brangakmenių prabavimo ir išspaudavimo paslaugos.</p> <p>Nuosaikešnė konkurencija juntama brangakmenių prabavimo srityje – Latvijos valstybės įgaliota prabavimo priežiūros institucija prabuoja brangakmenius ir jų gaminius, tačiau pagal Latvijoje galiojančias teisės aktų nuostatas pateikia siauresnes išvadas (nurodoma tik brangakmenio</p>

	<p>tapatybė), palyginti su Įstaigos teikiamomis išvadomis. Lenkijoje šios paslaugos neteikiamos. Įstaigos brangakmenių tyrimo laboratorija aprūpinta pažangiausia technologine įranga, čia sutelkti aukštos kvalifikacijos gemologijos specialistai.</p> <p>Tauriųjų metalų ir brangakmenių rinkos priežiūros (inspektavimo) srityje Įstaiga konkurentų neturi.</p>
<p>Pakaitalų grėsmė</p>	<p>Tauriųjų metalų prabavimo paslaugų pasiūla ES rinkoje yra didelė, tad Įstaiga neturi jokių pranašumų. Įstaigos teikiamoms prabavimo paslaugoms Lietuvoje alternatyvų nėra. Jos unikalios, jų negalima pakeisti kitomis paslaugomis.</p>
<p>Naujų konkurentų grėsmė</p>	<p>Didesnę konkurenciją brangakmenių ir jų gaminių srityje gali paskatinti Lenkijos prabavimo priežiūros institucijos ketinimai steigti brangakmenių tyrimo laboratoriją.</p> <p>Rinkos priežiūros (inspektavimo) srityje Įstaiga veikia išskirtinėmis teisėmis.</p>

IV SKYRIUS

ĮSTAIGOS VIDINĖS APLINKOS ANALIZĖ

PIRMASIS SKIRSNIS

ĮSTAIGOS ATLIEKAMOS FUNKCIJOS

15. Vadovaujantis M. Porterio vertės grandinės modeliu (4 pav.) išskiriamos Įstaigos pagrindinės, papildomos ir pagalbinės funkcijos, kuriančios vertę.

<p>Pagrindinės funkcijos</p>	<p>Valstybės specialusis įpareigojimas – tauriųjų metalų ir brangakmenių, jų gaminių, pusgaminių, atliekų ir (arba) laužo prabavimas, tauriųjų metalų</p>	<p>Ūkio subjektų su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusios veiklos atitikties Įstatymo ir kitų su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusių veiklą reglamentuojančių teisės aktų nustatytiems</p>	<p>Ūkio subjektų sąrašo tvarkymas</p>	<p>Kiti valstybės specialieji įpareigojimai (pavestos funkcijos): REACH reglamento įgyvendinimo tauriųjų metalų srityje priežiūra.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vienos konvencijos nuostatų įgyvendinimo kontrolė. - Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos vykdymas, atliekant subjekto veiklos su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais priežiūrą.
-------------------------------------	---	---	---------------------------------------	--

	gaminų išpardavimas	reikalavimams prižiūra, konsultavimas, metodinės pagalbos teikimas		- Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatyme numatytų funkcijų vykdymas. - Asmens duomenų tvarkymas, vadovaujantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas), Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu ir jų įgyvendinamaisiais teisės aktais.
Papildomos funkcijos	Tauriųjų metalų ir brangakmenių, jų gaminių ženklinimas	Duomenų teikimas Licencijavimo informacinei sistemai	Duomenų teikimas Administracinių nusižengimų registrui	- Valstybės paveldėto, konfiskuoto, bešeimininkio turto – tauriųjų metalų ir brangakmenių, jų gaminių prabavimas, išpardavimas, kokybės pažymėjimo išdavimas ar ekspertizės išvados pateikimas iki realizavimo (pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės 26 d. nutarimą Nr. 634 „Dėl Bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto, valstybei perduoto turto, daiktinių įrodymų, lobijų ir radinių perdavimo, apskaitymo, saugojimo, realizavimo, grąžinimo ir pripažinimo atliekomis taisyklių patvirtinimo“).
Pagalbinės funkcijos	Finansų valdymas	Techninis palaikymas	Žmogiškųjų išteklių valdymas	

4 pav. M. Porterio vertės grandinės modelis

16. Įstaigos veiklos privalumas – aukščiausios kokybės paslaugos: visi prabavimo ir išpardavimo darbų procesai yra standartizuoti – atliekami Įstaigos Akredituotoje prabavimo ir išpardavimo laboratorijoje, akredituotoje pagal tarptautinį standartą LST EN ISO/IEC 17025. Natūralios kilmės akmenys brangakmeniams priskiriami ir prabuojami (tiriami) pagal Juvelyrinių akmenų, sidabro dirbinių, deimantų ir perlų tarptautinės konfederacijos (CIBJO) patvirtintą klasifikaciją ir standartą. Įstaigos periodiškai atliekamų tauriųjų metalų tyrimų testų rezultatus tarptautinės kompetentingos institucijos vertina kaip atitinkančius aukštos kokybės reikalavimus.

17. Atsižvelgiant į tai, kad Įstaigos vykdoma tauriųjų metalų ir brangakmenių prabavimo veikla yra neatsiejama nuo juvelyrinių gaminių rinkos, taip pat į tai, kad juvelyrinių gaminių Lietuvoje daugiau niekas nekontroliuoja, Įstaigai buvo suteikta teisė už aptiktus REACH reglamente nustatytų specialiųjų reikalavimų juvelyriniams gaminiams (pvz., nikelio, kadmio, švino kiekio ribojimai ir pan.) pažeidimus skirti pažeidėjams administracines nuobaudas. REACH reglamento įgyvendinimo kontrolės funkcija Įstaigai pavesta nuo 2021 m. liepos 1 d. įsigaliojusiam Įstatyme. Atlikdama šią naujai pavestą funkciją, Įstaiga pradėjo tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminių prabavimo metu tikrinti šių gaminių atitiktį REACH reglamento reikalavimams. Tam tikslui pradėti naudoti šiuo metu kiekviename Įstaigos regioniniame padalinyje esantys rentgeno fluorescenciniai spektrometrai, o ginčytiniais atvejais ar esant poreikiui, planuojama pasinaudoti akredituotų užsienio laboratorijų paslaugomis. Nustačius, kad juvelyrinis gaminys neatitinka REACH reglamento reikalavimų, užsakovas apie tai informuojamas, išduodant jam bandymų protokolą su tyrimo rezultatais. Užsakovai šiais klausimais konsultuojami, siekiant padėti jiems pasirinkti saugius, nekenksmingus aplinkai ir vartotojams gaminius, tinkamai pasirinkti jų tiekėjus.

18. Įstaigos funkcija – ūkio subjektų su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusios veiklos atitikties Įstatyme ir jo įgyvendinamuosiuose su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusių veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose tokiai veiklai nustatytiems reikalavimams priežiūra, kurią reglamentuoja Įstatymas, Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymas, Viešojo administravimo įstatymas, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas. Ūkio subjektų veiklos atitikties priežiūra atliekama, konsultuojant ūkio subjektus veiklos su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais klausimais, teikiant jiems metodinę pagalbą, atliekant ūkio subjektų veiklos su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais patikrinimus, atrenkant ir paimant ūkio subjekto realizuojamus ar naudojamus veikloje tauriuosius metalus, brangakmenius, jų gaminius, pusgaminius, atliekas ir (arba) laužą arba vertybes ekspertizei, bandymui arba analizei atlikti, nustatant ūkio subjekto su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusios veiklos pažeidimus, duodant nurodymus ūkio subjektams pašalinti Įstaigos nustatytus ūkio subjekto su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusios veiklos pažeidimus ir nustatant terminą, per kurį šie pažeidimai turi būti pašalinti ir apie tai informuota Įstaiga, konfiskuojant Lietuvoje realizuoti skirtus tauriuosius metalus, brangakmenius, jų gaminius, pusgaminius, atliekas ir (arba) laužą, jeigu jų valstybiniai kontroliniai prabavimo ženklai ir (arba) kokybės pažymėjimai yra padirbti (suklastoti) arba taurieji metalai, brangakmeniai, jų gaminiai, pusgaminiai, atliekos ir (arba) laužas yra be kilmės (įsigijimo) dokumentų, nagrinėjant Administracinių nusižengimų kodekse Įstaigos kompetencijai priskirtas administracinių nusižengimų bylas ir skiriant poveikio priemones.

19. Įstatyme įtvirtinta dar viena Įstaigos atliekama pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimo priežiūros pagal Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo

prevencijos įstatymą funkcija. Planuojamu laikotarpiu Įstaigos atstovas dalyvaus Ministro Pirmininko sudarytos darbo grupės pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijai koordinuoti darbe, o Įstaiga, kaip ir ankstesniais laikotarpiais, vykdys Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintus pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įgyvendinimo priemonių planus.

20. Svarbus rinkos priežiūros efektyvumo vertinimo rodiklis – rinkoje atliekamų tauriųjų metalų ir brangakmenių, jų gaminių paėmimo kontrolinei analizei atlikti pagrįstumas (atlikus analizę pasitvirtinusių netinkamų tauriųjų metalų ir brangakmenių, jų gaminių atvejų skaičius, palyginti su visais paėmimo atvejais), išreiškiamas procentais, siektina rodiklio reikšmė – 95 procentai. Įstaigos tikslas – išlaikyti tokį rinkos apsaugos lygį, t. y. tokią rodiklio reikšmę. Likusi 5 procentų dalis – galimai paslėptų, plika akimi nepastebimų pažeidimų dalis.

Šiuo rodikliu siekiama kuo efektyviau užtikrinti rinkos apsaugą, kad rinkos priežiūros specialistai, ekspertizei, bandymui ar analizei iš rinkos paimdami tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminių, labai atsakingai įvertintų visus įtarimus dėl gaminių ženklinimo ar deklaruojamų metalo, prabos, brangakmenių, masės charakteristikų, kad tokiomis priemonėmis saugomos rinkos priežiūra atitiktų minimalios ir proporcingos ūkio subjektams sukeltos priežiūros naštos principus.

21. Ūkio subjektų su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusios veiklos priežiūros (inspektavimo) procedūrų aiškumas ir viešumas, metodinės pagalbos teikimas ir konsultavimas veiklos vietose, rašytinių nurodymų laikytis teisės aktų pateikimo praktikos taikymas bei mažareikšmių teisės aktų reikalavimų pažeidimų vertinimas, konfidencialumo priežiūros veikloje laikymasis, deklaracijos dėl pirmųjų verslo metų nuostatų taikymas visu planuojamu laikotarpiu išliks pamatinėmis šios specifinės rinkos priežiūros veiklos sritimis.

22. Įstaiga, taikydama savitarpio ir tarnybinės pagalbos principus, laikydamasi bendradarbiavimo susitarimų, palaiko nuolatinius dalykinius ryšius su suinteresuotomis institucijomis (VMI, FNTT, policija, muitinė) dėl nelegalios veiklos, neteisėto praturtėjimo, mokesčių vengimo, prekybos sandorių legalumo prevencijos ir tyrimo bei panašiais klausimais, inicijuoja bendrus ūkio subjektų veiklos patikrinimus, kas leidžia padidinti veiklos vietų patikrinimų efektyvumą, sumažinti administracinę naštą verslui bei reikšmingai pagerinti ūkio subjektų veiklos kontrolės aprėptį ir kokybę.

23. Įstaigoje įdiegta užsakovų informavimo apie užsakymų įvykdymą sistema. Vertindama Elektroninių valdžios vartų portalo privalumus, Įstaiga aktyviai skatina ūkio subjektus naudotis portalo *epaslaugos.lt* galimybėmis ir planuojamu laikotarpiu Įstaiga toliau plėtos informacines technologijas, diegdama papildomas elektronines paslaugas.

24. Įstaigos interneto svetainėje *lpr.lt* ir valstybės informacinės licencijavimo sistemos svetainėje *licencijavimas.lt* skelbiamas visiems prieinamas Ūkio subjektų sąrašas. Planuojamu laikotarpiu toliau bus viešinama ūkio subjektams ir vartotojams svarbi informacija apie ūkio

subjektus, teisės aktų nustatyta tvarka deklaravusius su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusią veiklą. Informacinės visuomenės plėtros komiteto užsakymu 2022 metais atliktas valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainių atitikties bendriesiems reikalavimams vertinimas. Įstaigos interneto svetainės *lpr.lt*, vertintos pagal 67 rodiklius, atitiktis 93 procentai. Planuojamu laikotarpiu bus siekiama išlaikyti nustatytą Įstaigos interneto svetainės atitikties bendriesiems reikalavimams lygį.

25. Didžioji dalis Įstaigos teikiamų paslaugų, susijusių su tauriųjų metalų ir brangakmenių, jų gaminių prabavimu ir įspaudavimu Lietuvos valstybiniu kontroliniu prabavimo ženklu, suteikiama tik ištyrus pateiktus tauriuosius metalus ir brangakmenius, jų gaminius, laužą ar atliekas. Todėl Įstaigos paslaugų perkėlimas į elektroninę erdvę yra ribotas. Tačiau dalis paslaugų – ūkio subjektų veiklos su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais deklaracijos, prašymo registruoti atsakomybės ženklą, paraiškos dėl tauriųjų metalų ir brangakmenių, jų gaminių prabavimo, įspaudavimo ir kitų paslaugų suteikimo pateikimas – perkelta į elektroninę erdvę.

26. Įstaiga, planuodama ir toliau efektyvinti savo veiklą, siekia, kiek įmanoma, teikiamas cheminės analizės paslaugas sutelkti vienoje vietoje, kad ištekliai (žmogiškieji, technologiniai ir kiti) būtų išnaudojami kuo racionaliau. Kaip vieną iš veiklos efektyvinimo būdų, Įstaiga mato cheminės laboratorijos atliekamų funkcijų koncentravimą vienoje vietoje – Įstaigos Akredituotoje prabavimo ir įspaudavimo laboratorijoje. Pandemijos laikotarpiu, trukusiu porą pastarųjų metų, išryškėjo nauji verslo poreikiai ir atsivėrė naujos galimybės, ypač logistikos srityje. Naudojantis šiuolaikinėmis logistikos priemonėmis, galima nesunkiai organizuoti cheminių bandinių persiuntimą iš vieno regioninio padalinio į kitą ir greitai atlikti jų analizę. Vienu metu vienoje laboratorijoje iš karto galima tirti keletą bandinių. Tokiu būdu nereikėtų kiekvienam Įstaigos regioniniam padaliniui įsigyti tokios pačios įrangos, palaikyti personalo kvalifikacijos ir pan. Viena laboratorija šiuo metu pajėgi analizuoti iš visų esamų Įstaigos regioninių padalinių siunčiamus bandinius. Įstaigos Akredituota prabavimo ir įspaudavimo laboratorija veikia tinkamai, jos akreditacija palaikoma, veiklai užtikrinti papildomai reikėtų priimti papildomą darbuotoją – plataus profilio chemiką veiklai užtikrinti.

ANTRASIS SKIRSNIS

ŽMOGIŠKIEJI IŠTEKLIAI

27. Pasikeitus Įstaigos teisei formai, peržiūrėta ir Lietuvos Respublikos finansų ministro 2022 m. rugsėjo 7 d. įsakymu Nr. 1K-314 „Dėl Viešosios įstaigos Lietuvos prabavimo rūmų valdymo struktūros ir pareigybių sąrašo patvirtinimo“ patvirtinta nauja Įstaigos valdymo struktūra – patvirtintos 23 darbuotojų pareigybės ir 39 etatiniai vienetai.

28. Įstaigos vidutinis sąrašinis darbuotojų skaičius 2022 metais – 27, iš jų 19 darbuotojų teikia tauriųjų metalų ir brangakmenių prabavimo, ženklinimo ir įspaudavimo paslaugas, atlieka ekspertizes

ir pan., 3 – rinkos priežiūros specialistai, 5 – administracijos darbuotojai. 4 Įstaigos darbuotojai pagal Administracinių nusižengimų kodekso 589 straipsnio 96 punktą priskirtini pareigūnams, turintiems teisę duoti nepavaldiems asmenims teisės aktuose, reglamentuojančiuose su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusią veiklą, numatytus privalomus vykdyti nurodymus, surašyti administracinių nusižengimų protokolus, tirti ar nagrinėti administracinių nusižengimų bylas bei skirti administracines nuobaudas.

29. Planuojamu laikotarpiu, išsprendus Įstaigos Druskininkų padaliniui reikalingų papildomų patalpų klausimą, numatoma organizuoti atrankas į laisvas pareigas, apie tai viešai skelbiant ne tik Įstaigos interneto svetainėje, darbuotojų paieškų portaluose, bet ir Viešojo valdymo agentūros interneto svetainėje.

30. Siekdama pagerinti tauriųjų metalų ir brangakmenių rinkos priežiūros kokybę, Įstaiga valstybinę tauriųjų metalų ir brangakmenių rinkos priežiūrą vykdo remdamasi ūkio subjektų veiklos rizikos vertinimo kriterijais, užtikrindama ūkio subjektų vykdomos veiklos su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais stebėseną ir prevencinių priemonių – metodinės pagalbos bei konsultacijų – jiems teikimą.

31. Įgyvendindama finansų ministro įsakymus dėl Finansų ministerijos ir finansų ministro valdymo sritims priskirtų įstaigų, įmonių veiklos sričių, kuriose tam tikrais metais reikia atlikti korupcijos pasireiškimo tikimybės analizę, Įstaiga kasmet atlieka tam tikros Įstaigos veiklos srities korupcijos pasireiškimo tikimybės analizę pagal Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymą ir Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2021 m. lapkričio 9 d. įsakymu Nr. 2-229 „Dėl Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Planuojamu laikotarpiu korupcijos rizikos vertinimas taip pat bus atliekamas.

32. Įstaigos darbuotojai periodiškai atlieka nulinės tolerancijos korupcijai testą. 2022 metais toks testas jau atliktas, planuojamu laikotarpiu numatoma jį kartoti. 100 procentų darbuotojų, atlikdami testą, pažymėjo, kad jų darbo Įstaigoje metu nebuvo situacijų, kad būtų siūlomas kyšis ar kitaip darbe būtų susidūrę su korupcija.

33. Įstaigoje dirba kvalifikuoti, didelę darbo patirtį tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros (prabavimo, ekspertizų ir inspektavimo) srityje sukaupę darbuotojai ir kitų sričių specialistai. 87 procentai Įstaigos darbuotojų turi aukštąjį išsilavinimą.

34. Siekdama išsaugoti aukštos kvalifikacijos specialistus, didelę sąnaudų dalį Įstaiga skiria darbo užmokesčiui ir finansinėms bei nefinansinėms naudoms, sudaro sąlygas didinti darbuotojų motyvaciją, kelti kvalifikaciją, suteikia galimybę siekti karjeros pačioje Įstaigoje, nors, atsižvelgiant į Įstaigos specifiką, šio motyvavimo elemento taikymas yra gana ribotas. Kadangi tokie specialistai Lietuvoje nerengiami, o galimybės kelti kvalifikaciją Lietuvoje yra minimalios, darbuotojams

suteikiama galimybė tobulinti kvalifikaciją užsienyje. Planuojamu laikotarpiu pagal galimybes numatomas rinkos priežiūros ir prabavimo specialistų kvalifikacijos kėlimas užsienyje.

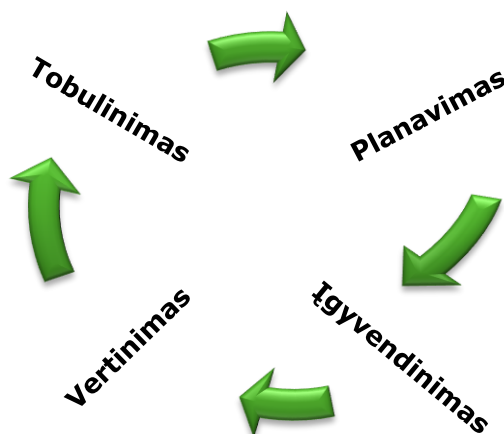
35. Siekiant užtikrinti skaidrų, objektyvų ir motyvuojantį atlygio už darbą Įstaigos darbuotojams mokėjimą, 2023 metų I ketvirtį numatoma patvirtinti ir pradėti taikyti darbuotojų darbo apmokėjimo sistemą (Atlygio politiką ir jos įgyvendinamuosius vidaus teisės aktus), kuri pakeis nuo 2022 m. rugsėjo 9 d. galiojančią patvirtintą Įstaigos Atlygio politiką.

36. Dėl objektyvių priežasčių (darbuotojų pensinio amžiaus) Įstaigoje itin aktuali darbuotojų pakaitumo problema, todėl pasirašyti susitarimai su Įstaigos pensinio amžiaus darbuotojais dėl ilgesnių įspėjimo apie darbo sutarties nutraukimą terminų, kad Įstaiga turėtų pakankamai laiko surasti ir apmokyti naujus darbuotojus, siekiant iki minimumo sumažinti šią problemą. Naujų darbuotojų tinkamas parengimas specifinei Įstaigos veiklai pareikalaus laiko ir papildomų sąnaudų. Be to, dėl naujų darbuotojų apmokymo gali laikinai sumažėti už tinkamą naujų darbuotojų parengimą atsakingų Įstaigos specialistų darbo našumas ir veiklos efektyvumas.

TREČIASIS SKIRSNIS

PLANAVIMO SISTEMA

37. Įstaigos veikla organizuojama vadovaujantis finansų ministro patvirtinta Įstaigos veiklos strategija, Įstaigos įstatais ir kitais teisės aktais. Įstaigos veiklos strategijai rengti sudaryta strateginio planavimo grupė, kuri, įvertinusi praėjusių laikotarpių pasiektus veiklos rezultatus ir Įstaigos strateginį veiklos tikslą bei Įstaigos savininko lūkesčius, rengia artimiausio 3 metų strateginio planavimo laikotarpio Įstaigos veiklos strategiją. Strateginio planavimo procesas, kuris apima Įstaigos veiklos strategijos parengimą ir vertinimą, yra nuolatinis procesas, kurį sudaro 4 tarpusavyje susiję pagrindiniai etapai (5 pav.).

5 pav. Strategijos ciklas

38. Įstaigos veiklos strateginio planavimo procese dalyvauja visa Įstaiga – nuo vadovų iki struktūrinių padalinių vadovų. Už proceso organizavimą, veiklos strategijos rengimą ir pristatymą

atsakingas Strateginio planavimo grupės vadovas – Įstaigos direktoriaus pavaduotojas. Strateginio planavimo grupės darbe aktyviai dalyvauja Įstaigos direktorius. Siekiant efektyvumo įgyvendinant Įstaigos veiklos strategiją, už veiklos strategijos uždavinių vykdymą paskirti atsakingi Įstaigos darbuotojai.

39. Įstaigoje vykdomas produktyvus Įstaigos veiklos strategijos planavimo proceso etapas – strateginė padalinių vadovų sesija, kurios metu analizuojami Įstaigos veiklos rezultatai, priimami sprendimai dėl Įstaigos misijos, vizijos, vertybių, strateginių kryptių ir veiklos tikslų.

40. Kasmet vykdoma Įstaigos veiklos strategijos peržiūra, vertinamas jos aktualumas, įvertinus vidaus ir išorės veiksnius ir aplinkybes bei Įstaigos metinius ar atskirų laikotarpių rezultatus, rengiami būtini Įstaigos veiklos strategijos pakeitimai ir tikslinimai. Strateginio planavimo grupė taip pat atlieka Įstaigos veiklos strategijos įgyvendinimo stebėseną, vertina ir analizuoja Įstaigos veiklos rezultatus, rengia Įstaigos savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai institucijai ir kitoms institucijoms teikiamas Įstaigos veiklos ataskaitas, vidaus tvarka atsiskaito Įstaigos direktoriui. Atsižvelgiant į neapibrėžtumo sąlygas dėl nesibaigiančių Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje ir jų sukeltų pasekmių pasaulinei ekonomikai, Įstaigos paslaugų apimčių augimo 2023 metais neprognozuojama.

41. 2023–2025 metų Įstaigos siektinas strateginis veiklos tikslas pateikiamas Įstaigos veiklos strategijos priede „Viešosios įstaigos Lietuvos prabavimo rūmų 2023–2025 metų strateginių veiklos tikslų, uždavinių ir vertinimo kriterijų žemėlapis“.

KETVIRTASIS SKIRSNIS

TECHNINIAI IŠTEKLIAI IR RYŠIŲ SISTEMOS

42. Įgyvendindama Įstatymą, Įstaiga tvarko Ūkio subjektų sąrašą ir Ūkio subjektų atsakomybės ženklų pavyzdžių registrą.

43. Informacinių sistemų vystymasis orientuotas į naujų apskaitos, finansų, turto ir procesų valdymo programų, Įstaigos veiklos valdymo informacinių technologijų priemonių, kurios užtikrins efektyvų ir sklandų duomenų bei procesų valdymą, diegimą. Įstaigoje įdiegtos finansinės apskaitos, prabavimo darbų apskaitos, tauriųjų metalų ir brangakmenių rinkos priežiūros informacinės sistemos. Tauriųjų metalų ir brangakmenių rinkos priežiūros specialistams sukurtos mobilios darbo vietos. Įstaigos padaliniai naudojant šiuolaikines technologijas sujungti į bendrą Įstaigos vidinį tinklą. Papildomus informacinių sistemų pakeitimus lėmė būtinybė atnaujinti Ūkio subjektų sąrašo duomenis ir juos paskelbti licencijų informacinėje sistemoje *licencijavimas.lt* ir siekis gerinti klientų aptarnavimo kokybę.

44. Dalis Įstaigai pavestoms funkcijoms atlikti naudojamos technologinės, kompiuterinės ir analitinės įrangos (rentgeno fluorescenciniai spektrometrai, analitinės svarstyklės, mikroskopai, kt.)

yra fiziškai ir (ar) morališkai pasenusi, todėl planuojamu laikotarpiu numatoma ją atnaujinti – įsigyti Įstaigos pagrindinei veiklai būtina įrangą (rentgeno fluorescencinių spektrometrų, lazerinių ženklavimo įrenginių, automatinį titratorių, proporcinį matuoklį, gemologinį mikroskopą ir kt.) ir hibridinių automobilių.

45. Įstaiga jai pavestas funkcijas atlieka nuosavybės teise priklausančiose patalpose ar pastatuose, esančiuose Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje ir Druskininkuose. Dalis eksploatuojamų patalpų, inžinerinių sistemų (vandentiekio, šilumos mazgų ir pan.) yra renovuotinos būklės, daugelis baldų nusidėvėję, todėl planuojamu laikotarpiu visa tai numatoma nuosekliai ir racionaliai atnaujinti.

46. Išlieka opus Įstaigos Vilniaus regioniniam padaliniiui reikalingų mažesnių, labiau Įstaigos veiklai pritaikytų patalpų klausimas. Šio padalinio naudojamos patalpos nėra optimalios veiklai vykdyti: patalpos per didelės (468,26 kv. metro), dalis patalpų (apie 90 kv. metrų) nešildomos, nenaudojamos ir panaudoti jų nėra galimybės, dėl aukščio (6 aukštas) keliamos vibracijos (savaiminės ir dėl liftų judėjimo) trukdoma stabiliam tikslųjų prietaisų darbui. Be to, saugiam Įstaigos darbui trukdo, kad patalpos išsidėsčiusios tiesiai virš pastato 6 aukšto avarinio išėjimo ir kad visos patalpų inžinerinės sistemos – vamzdynai, elektros instaliacija, šildymo sistemos – yra senesnės nei 30 metų, visiškai susidėvėjusios ir avarinės būklės.

47. Dėl Įstaigos veiklos specifiškumo (išskirtinumo), Druskininkų regioniniam padaliniiui reikalingos papildomos patalpos, taip pat svarbu optimizuoti Vilniaus regioninio padalinio patalpas, todėl planuojamu laikotarpiu bus tęsiamas glaudus bendradarbiavimas su Turto banku.

PENKTASIS SKIRSNIS

FINANSINIAI IŠTEKLIAI

48. Įstaigos finansinių išteklių valdymo uždavinys – efektyviai valdyti, paskirstyti finansinius išteklius, tvarkyti jų apskaitą, tikintis didžiausios naudos. Racionalus finansinių išteklių naudojimas užtikrina stabilią Įstaigos veiklą.

49. Įstaigos (savininko) kapitalo dydis – 1 167 435 eurai.

50. Įstaigos lėšas sudaro:

50.1. atlygis už Įstaigos vykdomas veiklas;

50.2. pajamos už paslaugas ir darbus;

50.3. valstybės biudžeto lėšos;

50.4. lėšos, gautos kaip parama;

50.5. kitos teisėtai gautos lėšos.

51. Atlygio už Įstaigos vykdomas veiklas dydžiai nustatyti vadovaujantis Lietuvos Respublikos finansų ministro 2021 m. lapkričio 22 d. įsakymu Nr. 1K-357 „Dėl Tauriųjų metalų ir brangakmenių prabavimo valstybinės priežiūros institucijos atlygio ir jos vykdomos ūkinės komercinės veiklos kainų ir tarifų skaičiavimo taisyklių patvirtinimo“, ir nustatyti Įstaigos

direktoriaus 2021 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. (1.6)1-61 „Dėl atlygio už Tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nurodytas veiklas dydžių nustatymo“. Įstaigos ūkinės-komercinės veiklos (paslaugų, darbų bei produkcijos) kainos ir tarifai nustatyti Įstaigos direktoriaus 2021 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. (1.6)1-63 „Dėl ūkinės-komercinės veiklos kainų ir tarifų nustatymo“. Minėti Įstaigos direktoriaus įsakymai paskelbti Teisės aktų registre ir Įstaigos interneto svetainėje.

52. Planuojamu laikotarpiu visi Įstaigos veiklos organizavimo projektai ir pavestos funkcijos bus vykdomi Įstaigos nuosavomis lėšomis. Esant lėšų trūkumui, Finansų ministerijos bus prašoma numatyti Įstaigai jos funkcijoms atlikti reikalingus valstybės biudžeto asignavimus, kaip nustatyta Įstatymo 15 straipsnio 2 dalyje.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS

APSKAITA

53. Įstaigos bendruosius apskaitos principus, apskaitos metodus ir taisykles reglamentuoja Įstaigos direktoriaus patvirtinta apskaitos politika. Įstaigos apskaita tvarkoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymu ir kitais finansinę apskaitą reglamentuojančiais teisės aktais. Apskaita Įstaigoje tvarkoma naudojant finansinės apskaitos programą „Stekas PLUS“.

54. Apskaitos patikimumą ir finansinės atskaitomybės teisingumą užtikrina Įstaigos savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos – Finansų ministerijos – viešojo pirkimo būdu parinkta audito įstaiga, kuri atlieka finansinių ataskaitų auditą. Pastarųjų metų finansines ataskaitas auditoriai savo išvadoje vertino teigiamai, pateikdami besąlyginę išvadą.

55. Įstaiga 2022 metais pradėjo ir planuojamu laikotarpiu tęs perėjimą dirbti su bendra, viešosioms įstaigoms skirta, nauja Finansų valdymo ir apskaitos informacinė sistema (FVAIS). Šis perėjimas yra gana sudėtingas dėl ribotų galimybių šiuo metu Įstaigos naudojamos specialiosios paslaugų užsakymų informacinės sistemos duomenis automatiškai integruoti į FVAIS ir tai pareikalaus papildomų žmogiškųjų ir laiko išteklių (konsoliduoti duomenys turės būti suvedami rankiniu būdu). Be to, ne visi Įstaigos gamybiniai procesai, kurių apskaita buvo tvarkoma specializuotame dabartinės apskaitos sistemos „Stekas PLUS“ modulyje, galės būti perkelti į FVAIS, t. y. Įstaigos apskaitos darbuotojai turės lygiagrečiai dirbti su 2 skirtingomis apskaitos informacinėmis sistemomis.

SEPTINTASIS SKIRSNIS

VIDAUS KONTROLĖS SISTEMA

56. Įstaiga yra parengusi Įstaigos vidaus kontrolės politiką, patvirtintą Įstaigos direktoriaus 2022 m. sausio 25 d. įsakymu Nr. (1.6)1-2 „Dėl vidaus kontrolės politikos patvirtinimo“. Planuojamu laikotarpiu bus tobulinama Įstaigoje dabar įdiegta nustatytos apimties vidaus kontrolės sistema,

apimanti strateginių veiklos planų vykdymo, finansų valdymo ir paslaugų kokybės, Įstaigos valdomo valstybės turto naudojimo ir disponavimo juo kontrolę, sutartinių įsipareigojimų vykdymą, turto ir įsipareigojimų inventorizacijas.

57. Įstaigoje įdiegtas ir visuose veiklos procesuose praktikuojamas 4 akių principas, kuris užtikrina teikiamų paslaugų kokybę, nešališkumą, sumažina klaidų atsiradimą. Įstaigos specialisto atlikto tauriųjų metalų gaminio įspaudavimo paslaugos kokybę tikrina kitas Įstaigos specialistas. Siekiant patikimai nustatyti tauriojo metalo kiekį gaminyje, po prabavimo bandymų gaminį nesuardančiais bandymų metodais, papildomai atliekama cheminė analizė naudojant pamatinius bandymų metodus. Tauriųjų metalų gaminiai įspauduojami, tik įsitikinus prabavimo rezultatų teisingumu.

58. Įstaigos prašymu Informatikos ir ryšių departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos Įstaigą įtraukė į Dokumentų valdymo bendrosios informacinės sistemos paslaugų gavėjų sąrašą ir suteikė galimybę naudotis šiuo metu kuriamos informacinės sistemos paslaugomis. Įstaiga informuota, kad minėtos sistemos kūrimą ir diegimą planuojama užbaigti 2023 metų rugsėjį, todėl investuoti į naują dokumentų valdymo informacinę sistemą planuojamu laikotarpiu Įstaiga neplanuoja.

59. Finansų ministerijos Centralizuoto vidaus audito skyrius (toliau – CVAS) 2022 metais atliko viešųjų pirkimų sutarčių sudarymo ir vykdymo vidaus auditą ir vidaus audito ataskaitoje pateikė išvadą, kad Įstaigoje visa rizika yra nustatyta ir valdoma, viešųjų pirkimų proceso vidaus kontrolės procedūros aiškiai apibrėžtos, šio proceso dalyvių atsakomybės paskirstytos, o nustatyti vidaus kontrolės trūkumai nedideli ir neturėjo įtakos Įstaigos veiklos rezultatams, todėl Įstaigos sutarčių sudarymo ir vykdymo vidaus kontrolė vertintina „gerai“. Pateikta viena vidutinio reikšmingumo rekomendacija, kurios įgyvendinimo terminas nepasibaigęs.

60. 2022 metais CVAS pradėjo Įstaigai priskirtų pinigų plovimo prevencijos funkcijų įgyvendinimo vidaus auditą. Auditas nebaigtas, audito ataskaita su išvada nepateikta.

61. Įstaiga įgyvendina Finansų ministerijos 2016–2025 metų antikorpacinę programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004 m. vasario 12 d. įsakymu Nr. 1K-047 „Dėl Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2016–2025 metų antikorpacinės programos patvirtinimo“.

AŠTUNTASIS SKIRSNIS

KOMUNIKACIJOS SISTEMA

62. Informacija apie Įstaigos veiklą, direktoriaus darbotvarkes, verslui aktuali informacija viešai skelbiama interneto svetainėje. Įstaigos interneto svetainės struktūra ir dizainas atnaujinti naudojant tipinio valstybės ir savivaldybių institucijų ar įstaigų portalo turinio valdymo priemonių teikimo paslaugą, kurios teikėjas – Informacinės visuomenės plėtros komitetas.

63. Įstaiga, būdama visateisė Europos prabavimo institucijų asociacijos, jungiančios Europos šalių valstybės įgaliojtas prabavimo priežiūros institucijas, narė, sėkmingai keičiasi informacija su analogiškais kitų Europos prabavimo institucijų asociacijos valstybių narių kompetentingomis institucijomis.

64. Informacijos sklaida vykdoma bendradarbiaujant su kitomis valstybės įstaigomis ir institucijomis.

65. Regioniniuose laikraščiuose skelbiama informacija apie Įstaigos vykdomus nereikalingo ar netinkamo (negalimo) naudoti turto pardavimo aukcionus.

V SKYRIUS

STIPRYBIŲ, SILPNYBIŲ, GALIMYBIŲ IR GRĖSMIŲ ANALIZĖ

PIRMASIS SKIRSNIS

STIPRYBĖS, SILPNYBĖS, GALIMYBĖS IR GRĖSMĖS

Stiprybės	Silpnybės
<p>1) Vienintelė Lietuvos Respublikos prabavimo priežiūros institucija, pagal Vienos konvenciją ir Įstatymą įgaliota prabuoti ir išpauduoti tauriųjų metalų gaminius.</p> <p>2) Aukšta kvalifikacija ir praktinė darbuotojų patirtis, sukaupta valstybinės tauriųjų metalų ir brangakmenių rinkos priežiūros srityje.</p> <p>3) Įstaigos Prabavimo ir išpaudavimo laboratorija akredituota pagal tarptautiniu mastu pripažintą standartą LST EN ISO/IEC 17025.</p> <p>4) Įstaiga teikia tik aukščiausios kokybės paslaugas, todėl pripažinta ir gerai vertinama tarptautinių kompetentingų institucijų bei Įstaigos paslaugų gavėjų.</p> <p>5) Didelė bendradarbiavimo su analogiškais užsienio institucijomis patirtis.</p>	<p>1) Ribotos prabavimo ir išpaudavimo funkcijas atliekančių specialistų rengimo ir kvalifikacijos kėlimo galimybės Lietuvoje.</p> <p>2) Nepaisant pastebimų pokyčių komunikavimo srityje (internetu svetainė nuolat atnaujinama aktuali informacija, registruota „Facebook“ prieiga, informaciniai straipsniai spaudoje), Įstaigos žinomumo visuomenėje aspektas išlieka aktualus.</p> <p>3) Ribotos galimybės efektyviai kontroliuoti išnešiojamąją, išvežiojamąją ir elektroninę prekybą bei veiklą, vykdomą namuose.</p> <p>4) Ribotos galimybės pritraukti naujų darbuotojų, nes tokių Įstaigų poreikį atitinkančių įvairių sričių (rinkos priežiūros, prabuotojų) specialistų Lietuvoje niekas nerengia.</p> <p>5) Dabartinę nepalankią situaciją, siekiant pritraukti naujų darbuotojų, papildomai riboja esamas patalpų trūkumas.</p>
Galimybės	Grėsmės

<p>1) Gerinti tauriųjų metalų ir brangakmenių tyrimų kokybę, neatsiliekant nuo technologinio progreso.</p> <p>2) Keistis gerąja praktika su ES kaimyninių valstybių narių prabavimo priežiūros institucijų specialistais.</p> <p>3) Plėsti tarptautinį tauriųjų metalų ir brangakmenių priežiūros institucijų bendradarbiavimą.</p> <p>4) Vystyti bendradarbiavimą su verslo subjektais ir vartotojais naujų technologijų gaminių prabavimo, išpaudavimo, vartotojų teisių apsaugos klausimais.</p> <p>5) Keistis su verslo ir suinteresuotų kompetentingų institucijų atstovais informacija apie rastus falsifikatus arba aptiktus bandymus falsifikuoti.</p> <p>6) Organizuoti tauriųjų metalų ir brangakmenių priežiūros ir kontrolės priemonių įgyvendinimą ir dalyvauti jas įgyvendinant kartu (bendri tarpinstituciniai patikrinimai, keitimasis informacija ir kita) su kitomis kontroliuojančiomis institucijomis (Lietuvos muitine, VMI, Policijos departamentu, FNTT ir kitomis).</p> <p>7) Tobulinti verslo subjektų rinkos priežiūros modelį, pagrįstą jų veiklos rizikos vertinimu.</p>	<p>1) Sunkiai aptinkamų valstybinių kontrolinių prabavimo, Vienos konvencijos ir atsakomybės ženklų klastočių atsiradimas.</p> <p>2) Tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminių, kuriems ženklinti ir tirti ne visada būtų galima pritaikyti turimą technologinę įrangą bei bandymų ir ženklinimo metodus, atsiradimas.</p> <p>3) Elektroninėmis priemonėmis vykdoma prekyba tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminiiais bei veikla gyvenamosiose patalpose, nesilaikant šių veiklą reglamentuojančių teisės aktų, iškreipia konkurencines sąlygas.</p> <p>4) EEE valstybių prabavimo priežiūros institucijų įsteigtuose padaliniuose trečiosiose valstybėse gaminių prabavimo rezultatų pripažinimo rizika dėl nevienareikšmių prabavimo metodų ir standartų taikymo bei vertinimo.</p> <p>5) Kaimyninių valstybių įgaliotų prabavimo priežiūros institucijų mažesni paslaugų tarifai riboja Įstaigos konkurencingumą.</p> <p>6) Dėl rinkos priežiūros specialistų ilgalaikio trūkumo gali būti tinkamai neįgyvendinamas Įstaigos veiklos strateginis tikslas.</p>
--	---

ANTRASIS SKIRSNIS

STIPRYBIŲ PANAUDOJIMAS GALIMYBĖMS ĮGYVENDINTI

66. Įstaigos statusas leidžia nuosekliau planuoti analitinės ir technologinės įrangos, skirtos Įstaigos veiklai vykdyti ir tauriųjų metalų ir brangakmenių tyrimams tobulinti, įsigijimo ir atnaujinimo procesą, neatsiliekant nuo technologinio progreso įdarbinti aukštos kvalifikacijos specialistus (įgyvendinamos galimybės).

67. Turimų analitinių priemonių, kvalifikuoto ir didelę patirtį turinčio personalo visuma sudaro prielaidas palaikyti Įstaigos Akredituotos prabavimo ir išspaudavimo laboratorijos akreditavimo pagal tarptautinį standartą LST EN ISO/IEC 17025 statusą.

68. Panaudojant sukauptą bendradarbiavimo su analogiškais užsienio institucijomis patirtį, numatoma gilinti tarptautinį bendradarbiavimą tauriųjų metalų ir brangakmenių priežiūros srityje, keistis gerąja praktika su kaimyninių valstybių prabavimo priežiūros institucijų specialistais, tobulinti prabavimo ir išspaudavimo funkcijas atliekančių darbuotojų kvalifikaciją užsienyje.

69. Didelę patirtį sukaupę ir aukštą kvalifikaciją įgiję Įstaigos specialistai užtikrins efektyvų ir skaidrų tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros procesų planavimą, organizavimą ir edukacinių programų rengimą.

70. Bendros su kitomis Lietuvos institucijomis vykdomos priemonės leis padidinti tauriųjų metalų ir brangakmenių priežiūros ir kontrolės priemonių (bendri tarpinstituciniai patikrinimai, keitimasis informacija ir kita) efektyvumą ir produktyvumą.

71. Dalyvavimas Tauriųjų metalų gaminių kontrolės ir prabavimo (Vienos) konvencijos nuolatinio komiteto organizuojamuose posėdžiuose užtikrins tarptautinio tauriųjų metalų ir brangakmenių priežiūros institucijų bendradarbiavimo plėtrą ir suteiks galimybes aktyviau naudotis užsienio valstybių institucijų, vykdančių analogišką veiklą, gerosios praktikos patirtimi.

TREČIASIS SKIRSNIS

GALIMYBIŲ PANAUDOJIMAS SILPNYBĖMS ŠALINTI

72. Vykdamas edukacines programas, pasitelkiant šiuolaikines viešųjų ryšių priemones, padidės Įstaigos žinomumas visuomenėje.

73. Vykdamas bendras su kitomis kompetentingomis institucijomis kompleksines kontrolės priemones, bus užtikrinta efektyvesnė išnešiojamosios, išvežiojamosios ir elektroninės prekybos kontrolė.

74. Panaudojant Įstaigos finansinius išteklius, bus racionaliai atnaujinama turima technologinė įranga.

75. Nuolat keičiantis patirtimi su ES valstybių prabavimo priežiūros ir mokymo institucijomis bus sudarytos galimybės Įstaigos darbuotojus rengti ir jų kvalifikaciją tobulinti užsienyje.

KETVIRTASIS SKIRSNIS

STIPRYBIŲ PANAUDOJIMAS GRĖSMĖMS MAŽINTI

76. Glaudžiai bendradarbiaudama su analogiškais užsienio institucijomis, Įstaiga sumažins sunkiai nustatomų valstybinių kontrolinių prabavimo, Vienos konvencijos ir atsakomybės ženklų klastočių atsiradimą.

77. Naudojantis susiklosčiusiais abipuse pagalba grįžtais ryšiais su kitomis užsienio valstybių prabavimo priežiūros institucijomis, bus pasitelkta jų turima patirtis bei bandymai ir prabavimo metodai geriausiems tyrimo rezultatams pasiekti.

PENKTASIS SKIRSNIS

SILPNYBIŲ ŠALINIMAS GRĖSMĖMS MAŽINTI

78. Pagerinus informacijos sklaidos visuomenei kokybę, sumažės tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminių su suklastotais valstybiniais kontroliniais prabavimo, Vienos konvencijos ir atsakomybės ženklais cirkuliavimo Lietuvos rinkoje galimybė.

79. Laiku atnaujinus analitinę ir technologinę įrangą, bus galimybė iširti naujomis technologijomis pagamintus gaminius ar apdorotus brangakmenius, taip pat paženklinti gaminius, kurių ženklinti įprastais metodais nėra galimybės.

80. Padidinus vartotojų informuotumo tauriųjų metalų ir brangakmenių srityje lygį, įsigyjant gaminius sumažės apgavysčių elektroninėje erdvėje galimybės.

81. Trūkstamosiose srityse suaktyvinus Įstaigos poreikius atitinkančių darbuotojų paiešką, juos tinkamai atrenkant, apmokant, testuojant, adaptuojant ir motyvuojant, bus sustiprinta Įstaigos vykdoma valstybinė tauriųjų metalų ir brangakmenių rinkos priežiūra, pakils bendras Įstaigos darbuotojų profesinės kompetencijos lygis, atsiras galimybė iki leistinos ribos sumažinti riziką nepasiekti Įstaigos veiklos strateginio tikslo. Be to, išsprendus Druskininkų regioniniame padalinyje trūkstamų patalpų klausimą, optimizavus ir atnaujinus turimas, būtų pasiektas vienas iš veiksnių, be visų kitų, skatinantis darbuotojus dirbti efektyviai ir jausti pasitenkinimą savo veikla. Tai, savo ruožtu, skatintų darbuotojų įsitraukimą, kuris yra neabejotinai naudingas pačiai Įstaigai, nes tiesiogiai susijęs su Įstaigos pasiekimais.

VI SKYRIUS

ĮSTAIGOS STRATEGIJA

82. **Įstaigos misija** – mes esame tam, kad į rinką patektų tik nešališkai patikrinti, saugūs ir legalūs tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminiai, skirti Lietuvos vartotojams.

83. **Įstaigos vizija** – pažangi, patikima, nešališka ir profesionali verslą su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais prižiūrinti institucija, garantuojanti visos tauriųjų metalų ir brangakmenių rinkos apsaugą, nustatanti sėkmingos veiklos plėtros būdus ir priemones, kurios leistų nuosekliai auginti Įstaigą ir gerintų jos darbuotojų padėtį, stiprintų Įstaigos reputaciją ir įvaizdį Lietuvoje bei užsienyje.

84. **Įstaigos vertybės:**

84.1. atsakomybė – darbai atliekami kokybiškai, prisiimama atsakomybė už savo veiksmus, žodžius, sprendimus ir pasekmes;

84.2. orientacija į rezultatus – įgyvendinami užsibrėžti tikslai;

84.3. profesionalumas – vertinama kompetencija, pagarba ir pagalba Įstaigos klientams ir kolegų darbui;

84.4. nešališkumas – darbe vadovaujama įstatymų viršenybės ir objektyvumo principais.

85. Siekiant Įstaigos veiklos strateginio tikslo – tenkinti viešuosius interesus, siekiant apginti Lietuvos Respublikos tauriųjų metalų, brangakmenių vartotojų, gamintojų ir tiekėjų teisėtus interesus ir užkirsti kelią pinigų plovimui ir (ar) teroristų finansavimui – būtinosios (privalomosios) sąlygos jam įgyvendinti:

85.1. teikiant kokybiškas paslaugas nuolat uždirbti pajamų (gauti pajamų perviršį) ir užsitikrinti valstybės biudžeto finansavimą;

85.2. išlaikyti turimas kompetencijas, priimti į pareigas trūkstantus darbuotojus, užtikrinti jų saugumą ir sudaryti jiems palankias darbo sąlygas bei įdiegti ir puoselėti pažangiomis vertybėmis grįstą organizacinę kultūrą.

86. Prioritetinės Įstaigos veiklos sritys:

86.1. prabuoti ūkio subjektų ir gyventojų pateiktus tauriuosius metalus, brangakmenius, jų gaminius, pusgaminius, atliekas ir (arba) laužą, juos įspauduoti arba išduoti jų kokybės pažymėjimus;

86.2. prižiūrėti, kad ūkio subjektai laikytųsi Įstatymo ir kitų su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusių veiklą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų, užtikrinant asmens duomenų saugą;

86.3. laikantis rizika grindžiamo požiūrio, atlikti ūkio subjektų veiklos su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais priežiūrą pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos srityje;

86.4. kontroliuoti REACH reglamente nurodytus cheminius elementus prabuoti pateikiamuose tauriųjų metalų gaminiuose, siekiant sumažinti į rinką patenkančių gaminių poveikį žmonių sveikatai;

86.5. konsultuoti valstybės ir savivaldybių institucijas, ūkio subjektus ir vartotojus ir teikti jiems tauriųjų metalų ir brangakmenių prabavimo ekspertinę pagalbą.

87. Kitos Įstaigos veiklos sritys:

87.1. bendradarbiauti su EEE valstybių ir Turkijos įgaliotomis tauriųjų metalų ir brangakmenių prabavimo valstybinės priežiūros institucijomis, siekiant užtikrinti gerąją šių institucijų vykdomą prabavimo valstybinės priežiūros praktiką Lietuvos Respublikoje;

87.2. vykdyti tauriųjų metalų, brangakmenių ir jų gaminių valstybinės priežiūros srities teorinius ir praktinius įgūdžius formuojančias edukacines programas, pasitelkiant ugdymo įstaigas ir viešųjų ryšių priemones.

VII SKYRIUS

FINANSINĖS PROGNOZĖS IR INVESTICIJOS

88. Įgyvendindama valstybės politiką tauriųjų metalų, brangakmenių ir jų gaminių valstybinės priežiūros srityje, Įstaiga numato nuosekliai plėtoti prabavimo ir išpaudavimo paslaugų veiklą, iš kurios gaunama pajamų.

89. Prognozuojant 2023 metų finansinius rodiklius, daroma prielaida, kad, atliekant įstatymais ir ES teisės aktais pavestas naujas funkcijas (Įstatymo, Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo ir REACH reglamento įgyvendinimo), Įstaigos sąnaudos didės dėl padidėjusių elektros kainų, padidinto ir planuojamo didinti darbuotojų darbo užmokesčio, labiau atitinkančio darbo rinkos tendencijas, į laisvas darbo vietas priimamų naujų darbuotojų, renovuojamų administracinių patalpų, atnaujinamo automobilio parko, naujai įsigytos darbui reikalingos analitinės įrangos, darbo vietų įrengimo ir kt. Prognozuojama, kad jeigu padidėjusios sąnaudos nebus finansuojamos (kompensuojamos) valstybės biudžeto lėšomis, Įstaigos finansinis rezultatas bus neigiamas (deficitinis).
